

28. 11. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smí se v rozsudku básnit? čili O jedné výstřednosti

Ústavní soudce Stanislav Balík vyvolal bouři; tak malou, že si jí laici nevšimli. Ale na vlivném blogu Jiné právo to žilo!

Skóre: 0.81

Název zdroje: Hospodářské noviny

Datum vydání: 28.11.2007

Nadpis: Smí se v rozsudku básnit? čili O jedné výstřednosti

Strana: 9

Rubrika: názory

Autor: Tomáš Němeček

Náklad: 58615

Oblast: Celostátní deníky

Zpracováno: 28.11.2007 05:16

Identifikace: DCHN20071128020039 cz

Klíčová slova: zákonu (4x), zákona (3x), ústavní soudci (3x), soudci (2x), právu (2x), právníci (2x), právo, Nejvyššího soudu, soudu, práva, Ústavní soud, Ústavní soudce, Soudce, soudců, Ústavního soudu

Ústavní soudce Stanislav Balík vyvolal bouři; tak malou, že si jí laici nevšimli. Ale na vlivném blogu Jiné právo to žilo!

Jde o odlišné stanovisko čili dissent. Je to jedna z nejhezčích věcí převzatá z angloamerického práva. U nás mají tuto výsadu - zveřejnit svůj nesouhlas s většinou - jen ústavní soudci. Pěstuje se tím kultura nesouhlasu a občas také mění další vývoj práva.

Soudce Balík ale píše disenty tak, že i právníci váhají, co chtěl říci. A zda si dělá šoufky z kožené právníčiny nebo ze čtenářů.

Sloup země! Zářící hvězdy!

Když Václav Klaus doktora Balíka před třemi lety navrhl, i mezi skeptickými senátory vzbudil nadšení. Je to "nepochybně nejlepší kandidát, jaký zde stál" (sen. Zlatuška), "kvalifikovaný morálně a odborně", ba "běloskvoucí" (sen. Outrata). Balík za komunismu nedělal režimní kariéru. Pracoval v botanické zahradě, k tomu si vystudoval historii (obor archivnictví).

Nedávno Ústavní soud rozhodoval o církevním zákonu. Smí stát zpřísnit pravidla pro vznik církevních charit, nebo je to zásah do náboženské svobody? Osm soudců řeklo "smí", sedm včetně našeho hrdiny bylo proti. V sekci Aktuality na stránce Ústavního soudu si už lze přečíst plné znění disentů.

V nejlepší Balíkově pasáži třeba stojí: "Arménský katolikos Narses Velkomyslný napsal: "Kláštéry jsou sloupy země, pevnosti proti nepříteli, zářící hvězdy." Arménské kláštéry, Matenadaran, arménské písemnictví... Bylo oznamováno v zemi právě přítomným Mongolům, Peršanům, Rusům či Turkům, kdo je tu či onde varpadetem? Měl Michelangelo pochybnost o tom, pro koho zdobí Sixtinskou kapli, resp. s kým by snad měl uzavírat - řečeno dosud nezapomenutou terminologií - hospodářskou smlouvu o přípravě dodávek?"

Ehm. První reakcí je lehce rostoucí čtenářská podrážděnost. Řečeno po balíkovsku: Dočetše, snad bychom i chválili, na mysli nám však tane jistý Villonův citát... atd. Zkrátka: takové záumné krasořeči umíme vyplodit celé kýbly.

Na druhé čtení cosi z textu prosvítá. Snad údiv nad tím, proč stát žádá registry a razítka po organizaci, jež je skoro o dva tisíce let starší. A proč nevnímá, že církev není jen modlitba, ale i skutky milosrdenství (dr. Balík: "Lze oddělit benediktýnské orare od laborare?").

Anebo chtěl sčertlý soudce říci něco úplně jiného, že.

Dnes hereze, zítra pravda

Od menšinového stanoviska se obvykle čekají tak silné argumenty, aby jednou mohlo být většinovým. Dnešní hereze, zítřejší pravda.

To je ostatně případ církevního zákona. Jeho původní (velmi podobnou) verzi zrušil v roce 2002 předchozí Ústavní soud. Ohradili se však dva soudci, Holländer a Malenovský. Na jejich menšinové stanovisko nyní výslovně odkázala dnešní většina (profesor Holländer byl její součástí). Anebo volební kauze: v lednu 2001 je Ústavní soud v památném nálezu zrušil - opíraje se o čtyři roky staré disenty soudců Klokočky a Paula.

Toto přelévání sil pěkně ilustruje statistika Ústavního soudu. Mezi nejčastěji disentující soudce patřil ve starém, "havlovském" soudu zmíněný Pavel Holländer (20krát). V novém, "klausovském" byl součástí většiny, proti se ozval jen jedenkrát. Nejčastěji dnes píše disenty Eliška Wagnerová, jmenovaná na sklonku havlovské éry: z jejich 32 disentů (rekord) jich třicet vzniklo už v novém složení soudu.

Běžných bývá osm až dvanáct menšinových stanovisek za kariéru. Předseda Pavel Rychetský se proti většině vymezil pětkrát (hlavně během sporu o šéfku Nejvyššího soudu a jejího zástupce). Vůbec nejméně disentů - dva - napsal populární profesor Vojtěch Cepl.

Stanislav Balík jich má na kontě sedmnáct; čím dál odvážanějších. Loni napsal dissent k eurozatykači, mísící starobylé výrazy s anglicismy a zakončený výzvou, ať to některý tlumočník zkusí přeložit. Mělo to - asi - ukázat potíže eurovězňů v jednotné Evropě. (Jeden překladatel ho vzal za slovo, viz www.condak.net/jtp/balik/a.html.)

Fajn. A co na to my, uživatelé?

Dandyovský výstřelek

Balíkovy disenty se líbí místopředsedkyni soudu Elišce Wagnerové, i když jeho metody "se musí těžce nezamlouvat našim pozitivistům". Také senátoři, kteří ho svého času zvolili, jsou spokojeni. Byť Jiří Zlatuška připouští, že při prvním čtení měl pocity jak z Medvídka Pú ("medvěd s malým rozumkem"), a Jiří Stodůlka si musel vzít na některé pasáže slovník. Je to však podle něj způsob, jak

k právu přilákat i laickou veřejnost.

Že by? Autor diáře poslal Balíkovy eseje několika literárním kritikům. A kupříkladu Viktor Šlajchrt z Respektu shledává text jadrným a jasným. "Nevylučuji, že se chce pochlubit nezvykle širokým humanitním vzděláním, které v jeho oboru působí trochu jako dandyovský výstřelek," míní kritik. "Může dbát na poněkud výstřední jedinečnost svého projevu i proto, že chce razit alternativní vzor a v neposlední řadě i trochu přivzdělat své technokratické kolegy."

Nakonec se autor diáře zeptal přímo soudce Balíka: Kdy a proč tak píše? Není to samoučelné? Odpověď odkázala na "de la Rochefoucaultův aforismus o tom, co koho dráždí", a na příběh o tom, jak "Saladin poslal Richardovi Lví Srdce, s nímž právě vedl bitvu a pod nímž padl kůň, oře ze své stáje".

Patrně to znamená: Píši tak, abych osvěžil sbírku nálezů. Nebo něco jiného. Nebo si dělal legraci.

tomas.nemecek@economia.cz

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz